

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้วิจัยได้ดำเนิน การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.1.1 แนวคิดและกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.3 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.4 ความสำคัญของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.5 คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศ

2.2.6 การปฏิบัติการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.7 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

2.2.8 สมรรถนะวิชาชีพครู

2.2.9 รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.1.10 การประเมินผลการปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา

2.2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.2.1

2.2.2 แนวคิดหลักของการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน

2.2.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

2.2.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน

2.2.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based Learning)

2.2.6 การจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน

2.2.7 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน

2.3 ทฤษฎีคอนเนกติวิซึม (Connectivism Theory)

2.3.1 ความหมายของการวิจัย

2.3.2 ขั้นตอนกระบวนการวิจัย

2.4

2.5 การสนทนากลุ่ม

2.6.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

2.6.2 จุดมุ่งหมายของการใช้การสนทนากลุ่ม

2.6.3 องค์ประกอบของการสนทนากลุ่ม

2.6.4 ขนาดของกลุ่มที่ร่วมสนทนา

2.6.5 ขั้นตอนการดำเนินการสนทนากลุ่ม

2

2.5.6 ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

2.5.7 ข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คำว่า “ประสบการณ์วิชาชีพครู” มีที่มาจากคำว่า Professional Experience เป็นคำที่มีความหมายคือ การจัดประสบการณ์ตรงให้นักศึกษาครู ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เทียบเท่ากับหัวใจของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต จุดมุ่งหมายทั่วไปจึงเป็นการนำเอาความรู้ความสามารถทั้งที่เป็นด้านเนื้อหาวิชาการด้านเทคนิควิธีและด้านคุณลักษณะไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้ได้ นอกจากนี้ ยังถือได้ว่าการให้ความรู้ทางภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาครู โดยผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การที่จะผลิตครูที่ดีมีคุณภาพ และจิตวิญญาณของความเป็นครูนั้น จำเป็นจะต้องสร้างขึ้นมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการสร้างหรือการผลิตครูนั้นจะให้ความรู้ในภาคทฤษฎี และการให้นักศึกษาครูได้ไปปฏิบัติในจำนวนชั่วโมงตามมาตรฐานของครุสภา จะทำให้นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และเกิดความมั่นใจที่จะนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพครูในที่สุด

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (5 ปี) เป็นหลักสูตรผลิตครูชั้นวิชาชีพที่มีความสามารถ (Capability) มุ่งให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตด้วยปัญญา สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมแห่งวิชาชีพ ไปสู่การจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีสติปัญญา ความสามารถ และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤตได้ด้วยสติปัญญา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีมีความสามารถในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ดังนี้

1.เป็นคนดี มีจุดมุ่งหมายของชีวิต มีหลักการในการดำเนินชีวิต เข้าถึงความจริง ความงาม และความดีของชีวิต มีหลักและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน และพัฒนาความก้าวหน้าของส่วนรวม รักชุมชนและท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2.เป็นคนเก่ง มีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างน้อยสองภาษา มีความรักในการใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา สามารถเผชิญสถานการณ์และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

3.เป็นครูดี เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน มีคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.เป็นครูเก่ง มีปรีชาสามารถในการจัดการศึกษา และจัดการเรียนรู้ รอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนถนัด มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.1 แนวคิดและกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สมมติฐานหรือแนวคิดพื้นฐานบางประการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ (ปทีป, 2532: 98-101) คือ

2.1.1.1 การทดสอบทฤษฎีในสภาพการณ์จริง ประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มี คุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎีและสภาพการณ์จริงและนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติซึ่งทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นานและช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถภาพสูงขึ้น ผู้เรียน ระดับอุดมศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่เขาต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความจริง (Relevance) มีความหมาย (Meaningfulness) และนำไปปฏิบัติได้ เขาต้องการเรียนรู้สภาพปัญหา ที่แท้จริงโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา

2.1.1.2 การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดประสบการณ์วิชาชีพจะเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนในด้านความต้องการ ความสนใจและความสามารถ โดยกำหนดสมรรถภาพขั้นต่ำสุด และเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงสมรรถภาพเหล่านั้นได้ในเวลาที่เหมาะสมและตามความต้องการของแต่ละคน

2.1.1.3 การพัฒนาตนเอง เมื่อนักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เขาเหล่านั้นจะเริ่มคิดถึงตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีแนวทางของตนเองก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพนั้นๆ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตครูที่กล่าวได้ว่า ไม่มีประสบการณ์ใดหรือวิชาใดที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเป็นครูที่ดีได้เนื่องจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการสอนของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำเร็จการศึกษามีสมรรถภาพอย่างน้อย 3 ประการคือ 1) สมรรถภาพทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา ในวิชาชีพ และรู้

รอบอื่นๆ 2) สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี ได้แก่ งานสอน งานธุรการ งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาตน งานพัฒนาสังคม และ 3) สมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ (กรมการฝึกหัดครู, 2531) ได้มีผู้ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้พอสรุปได้ดังนี้ว่าความต้องการของแต่ละคน

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการแสดงทิศทางและเป้าหมายที่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีความประสงค์เพื่อเป็นครูที่มีคุณภาพ จากการร่วมกัน พัฒนาวิชาชีพระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ โดยนักศึกษาจะต้องผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นเวลา 1 ปี การศึกษา โดยเทอมที่ 1 นักศึกษาจะได้ไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และใน เทอมที่ 2 นักศึกษาจะได้ไปฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้รับ ประสบการณ์ตรงจากผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ โดยมีความมุ่งหมายดังนี้(คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 2553: 3 -10)

1. เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะของครูที่ดีและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ของครูตามหลักสูตรที่สอนได้อย่างแจ่มแจ้งและกว้างขวางจากการสังเกต การมีส่วนร่วม และการปฏิบัติงานจริง
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกันจนเป็น พื้นฐานสำหรับนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างเหมาะสมต่อไป
4. เพื่อให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้และมีทักษะการปฏิบัติการสอนในสภาพจริง
5. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ศักยภาพ จุดเด่นและจุดอ่อนของตนเอง เพื่อพัฒนาปรับปรุง แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.1.3 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ตรงที่ทางสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูจัด ให้นักศึกษา/นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นการศึกษา ค้นคว้าหาข้อเท็จจริง และฝึกทักษะต่างๆ ในการเป็นครู ตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเองในอันที่จะ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูในอนาคต ซึ่งมีผู้ที่ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

กลมวรรณ ตั้งจิตบำรุงสุข (2545:30) ได้สรุปความหมายของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูหมายถึง การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ตรง ที่สถาบันผลิตครูจัดให้ นักศึกษาครู ได้ออกฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงและเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ตน ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด นำมาใช้ทดสอบความสามารถตนเอง ไม่เพียงแต่ด้านงานสอนเท่านั้น แต่ยัง ครอบคลุมภาระของงานในหน้าที่ครู เพื่อให้เกิดความพร้อมจะเป็นครูให้มากที่สุดและทำหน้าที่ครู เพื่อให้เกิดความพร้อมจะเป็นครูให้มากที่สุดและทำหน้าที่ครูอย่างแท้จริง

ปูลูซุสมี เต็มชัย (2546: 10) ได้สรุปความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการและมวลประสบการณ์ที่สถาบันผลิตครูให้นักศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้นำความรู้ ความสามารถ ทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจากการลงมือปฏิบัติ และเกิดประสบการณ์ตรงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์ที่เป็นจริงเสมือนเป็นครูประจำการซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติวิชาชีพต่อไปในอนาคต

วัชรภรณ์ เชื้อนวัง (2546: 11) ได้กล่าวถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การจัดประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษาได้มีการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติภารกิจเหมือนครูประจำการทุกอย่าง และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีที่ศึกษามาและนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าการให้ความรู้โดยผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้ จะเป็นการฝึกหัดทางปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี เกิดทักษะ เกิดความมั่นใจที่จะนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครูในที่สุด

Freiberg and Waxman (1998) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Field Experience) เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู และ เอิร์ดแมน (Erdman) ให้ความเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีคุณค่า ถ้านักศึกษาครูได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอย่างแท้จริง และถ้าเปิดโอกาสให้ พวกเขาได้มีการอภิปรายกัน ในมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกนั้น ก็จะทำให้ นักศึกษาเกิด การเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ สิ่งที่น่าประหลาดใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือ การติดต่อสื่อสารกันระหว่าง อาจารย์นิเทศกับอาจารย์พี่เลี้ยงจะนำไปสู่ความเข้าใจและความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ที่จะส่งผลประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างยิ่ง (Edman, 1983) นอกจากนี้ Willson (1987) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อนักศึกษาฝึกสอนอย่างมีนัยสำคัญ

เนื่องจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตครูที่กล่าว ได้ว่าไม่มีประสบการณ์ใดหรือวิชาใดจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเป็นครูที่ดีได้ เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการสอน ของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ (Montana State University, 1989) ในสถาบัน การฝึกหัดครูทุกแห่งจึงได้จัดให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนที่เรียกว่า “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู” (Field Experiences or Professional Training) เพื่อนักศึกษาจะได้นำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงที่จะพัฒนาทักษะการสอนต่างๆ เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ (Henry, 1982) และยังให้นักศึกษาได้มีโอกาสพิจารณาความสามารถในการฝึกปฏิบัติงานสอนของตนที่จะพัฒนาเทคนิคทักษะการสอนต่างๆ ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Goodman, 1988) Fergusin (1988) ได้ตั้งสมมติฐาน (Assumptions) ที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประสบความสำเร็จไว้หลายประการกล่าว คือ

1. ความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่จัดให้นักศึกษาได้เรียนเพียงอย่างเดียวไม่ได้หมายความว่า นักศึกษาจะสามารถแสดงการสอนได้ดี

2. การจัดประสบการณ์วิชาชีพที่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากสถานการณ์จริงในห้องเรียน

3. ควรจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนตั้งแต่ระยะแรกๆ ที่นักศึกษาได้เรียนวิชาชีพ

4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาควรมีรูปแบบและการวางแผนที่ชัดเจนตลอดจนจัดให้มีการนิเทศแก่นักศึกษา

5. ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาต้องสอนจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะวิธีสอนและสมรรถภาพในการ เลือกว่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

6. ในการสอนแต่ละครั้งควรแนะนำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการสอนอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่อง

7. ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรเน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วย

8. ความสงสาร ความเห็นใจ การให้ความรักความอบอุ่น ตลอดจนการเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนสอน แสดงถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาของนักศึกษา

9. ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรสร้างนิสัยให้นักศึกษาได้พึ่งตนเองมีความรับผิดชอบต่องานใน หน้าที่ การให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมงานมีความพอใจในงานที่ต้องปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย (University of British Columbia) มีแนวคิดต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ (U.K. Department of Education, 1998)

1. นักศึกษาครูควรมีระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตลอด 1 ภาคเรียน เพื่อให้นักศึกษาจะได้มี ระยะเวลาเพียงพอที่จะฝึกทักษะการสอน สร้างเจตคติที่ดีและมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติวิชาชีพ

2. มหาวิทยาลัยควรได้บูรณาการ การสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูกับประสบการณ์จริงใน โรงเรียน (School Experience) ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบเต็มภาคเรียน

3. นักศึกษาควรจะได้เรียนตามโปรแกรมที่มหาวิทยาลัยได้จัดไว้อย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

Andrew (1981) กล่าวถึงแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัย แห่งนิวแฮมป์ไชร์ ซึ่งใช้หลักสูตรการผลิตครูเป็นระยะเวลา 5 ปี ว่า

1. เน้นการให้ความรู้ทางทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน และฝึกบทบาทการเป็นผู้นำให้แก่นักศึกษา

ได้รับการฝึกสอนอย่างหลากหลาย ได้เรียนรู้แบบอย่างที่ดี คุณค่ากับคุณหาหาหา รุจกและเขาใจ
ตนเองมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทุกฝ่ายในองค์กร เกิดความรู้สึที่ดี
ภาคภูมิใจในสถานภาพของวิชาชีพครู (สุน อมรวิวัฒน์, 2541: 2)

12

ดังนั้น ความสำคัญของการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นหัวใจของการ
ฝึกหัดครูทุกระดับเพราะนิสิตจะได้รับประสบการณ์ตรง ได้นำเอาทฤษฎีต่างๆ ทั้งหมดที่เรียนมา
ปฏิบัติ เพราะในช่วงที่นิสิตออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตจะต้องได้เข้าไปสัมผัสและศึกษา
สถานการณ์ทุกอย่างของงานในหน้าที่ครู โดยเริ่มตั้งแต่ การเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของ
เด็ก เข้าใจบทบาทความเป็นครู รู้จักเลือกใช้วิธีสอนได้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้
ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่คนงานต่างๆ
ของโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจและทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนอาชีพต่างๆ
ได้เป็นอย่างดี ซึ่งนิสิตจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อจะได้นำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เป็น
ประโยชน์เมื่อนิสิตต้องออกไปประกอบอาชีพครูจริงๆ ด้วยเหตุนี้ ทางคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
ของสถาบันฝึกหัดครู จึงต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตลอดจนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและ
วิธีการจัดกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูให้มีศักยภาพ

1.1.3 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

หัวหน้าหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Director of Student Teaching)

หัวหน้าหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีบทบาทต่อการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู
(Montana State University 1989: 1 อ้างถึงใน สมบัติ ศษสิทธิ์, 2534: 84) ดังนี้

1. เป็นผู้จัดตั้งและปรับปรุงนิเทศนิสิตออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามโรงเรียน
ต่างๆ ที่ได้เลือกเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกประสบการณ์
2. เป็นผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่

กว้างขวางและมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนจะพึงมี

3. การจัดควรมุ่งประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติให้ควบคู่กัน โดยให้นักศึกษาได้มีโอกาส
ฝึกปฏิบัติและหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด

4. การจัดควรมีความต่อเนื่องเป็นระยะๆ มิใช่เพียงช่วงเดียวเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้
ไปที่ละขั้นและได้พัฒนาความสามารถของตน

5. การจัดควรมุ่งงานและความสามารถในการดำเนินงานของครู ในระดับการสอนตาม
หลักสูตรมาให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้เข้าใจและฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นจริงจัง

6. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ได้มีแบบอย่างตายตัว แต่ควรให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเอง
และฝึกความสามารถในการปรับตัว เพื่อทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม
และบังเกิดผลดี

7. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรคำนึงถึงกระบวนการที่สัมพันธ์และครอบคลุมถึง
การสร้างคุณภาพของคนทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ความมีคุณธรรม การพัฒนาตนเอง
และชุมชน ตลอดจน การดำรงรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ

8. การผลิตครูหากจะเป็นบทบาทของวิทยาลัยครูล้วนๆแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมจะมีผลดีไปไม่ได้จำเป็น ต้องจัดระบบให้หน่วยเจ้าสังกัด โรงเรียน และผู้ใช้ครูได้ตระหนักในภาระหน้าที่ในการทำงานร่วมกับวิทยาลัยครู อย่างใกล้ชิด เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงาน

9. การจัดระบบของงานในด้านต่างๆ ต้องเอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวในการจัดการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ และให้เกิดการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน

ดังนั้น ความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูเริ่มต้นเพราะนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรง ได้นำทฤษฎีต่างๆทั้งหมดที่เรียนมาลงมือปฏิบัติ เพราะในช่วงที่นักศึกษาครูออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะต้องศึกษาสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องในหน้าที่ครู ได้แก่ การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน จิตวิทยาพัฒนาการ เลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เรียนรู้ระบบการจัดการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจและทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่างๆได้เป็นอย่างดี นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะต่างๆ เพื่อจะได้นำประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เมื่อได้ออกไปประกอบอาชีพครูจริง ด้วยเหตุนี้ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จึงต้องตระหนักและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้และเป็นกรอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีศักยภาพ

2.1.4 ความสำคัญของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยให้ศึกษามองเห็นลู่ทาง ที่จะนำเอาเนื้อหาวิชาและทฤษฎีทางการศึกษาไปทดลองปฏิบัติใช้ในสภาพการเรียนที่แท้จริง การนิเทศจะทำให้ นักศึกษาเกิดความอบอุ่นใจ มีความมั่นใจในการสอน ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และ นักศึกษาในระหว่างภาคปฏิบัติ ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์จะได้มีโอกาสร่วมแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ซึ่งจะยุ่งยากซับซ้อนกว่าที่นักศึกษาเคยประสบในสถานการณ์สมมุติ ดังนั้นการนิเทศจึงเป็นการ พัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพนักเรียน สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน (สมบัติ , 2534: 75; ปริญญาพร , 2540: 8)

การผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่ดีมีคุณภาพและมีวิถุญาณของความเป็นครูนั้น นอกจากความรู้

ภาคทฤษฎีที่ได้จากการเรียนในรายวิชาต่างๆ ที่ทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จัดให้แล้วจำเป็นต้องมี การฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะในการสอนในวิชาเฉพาะ เรียนรู้ที่จะใช้สื่อและเทคนิควิธีการสอนแบบ ใหม่ๆ เพื่อเผยแพร่ให้กับโรงเรียน รวมถึงการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ทั้งกับ ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์อื่นๆ ในโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักเรียน จนเกิดความ

มั่นใจในการทำงาน อันจะนำไปสู่การเกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริงสำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา (2548:46-47) ได้พิจารณาแล้วว่า วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งมีลักษณะ
สำคัญคือ

1. ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยวิธีการแห่งปัญญา (Intellectual Method)
2. ผู้ประกอบวิชาชีพได้รับการศึกษาอบรมอย่างเพียงพอ (Long Period of Training)
3. ผู้ประกอบวิชาชีพมีอิสระในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional
Autonomy)
4. ผู้ประกอบวิชาชีพมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ (Professional Ethics)
5. มีสถาบันวิชาชีพ (Professional Institution) หรือองค์กรวิชาชีพ (Professional Organization)
เป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จริยวัตรวิชาชีพคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) จึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
(ฝึกสอน) เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของ
นักศึกษาครูให้มีศักยภาพ อันจะนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต อาจารย์นิเทศก์จึงจำเป็นที่จะต้อง
ศึกษาและเรียนรู้ในเรื่องของคุณสมบัติ ตลอดจนบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์
การปฏิบัติการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้
เข้าใจ

2.1.5 คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางมหาวิทยาลัย สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นักศึกษาครูชั้น
ปีสุดท้ายที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาในปีการศึกษาสุดท้ายของนักศึกษา โดยเป็นผู้
สังเกตการทำงาน การสอน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดจน
ประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น
การพิจารณาเลือกหรือตัดสินในคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งมีรายละเอียด
ดังนี้

1. ด้านคุณวุฒิ เป็นคุณสมบัติประการแรกที่สำคัญสำหรับอาจารย์นิเทศก์เบื้องต้นโดย
จะต้องมีวุฒิในการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และควรผ่านการศึกษางานวิชาที่เกี่ยวข้อง
“วิชานิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู” ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชานิเทศการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูโดยตรง อีกทั้งมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและมีความเข้าใจอันดีในเรื่องการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูเพื่อเพิ่มพูนให้การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดำเนินไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ
2. ด้านประสบการณ์ อาจารย์นิเทศก์ควรที่จะมีประสบการณ์ด้านการสอนหรือผ่านการ

สอนในวิชาที่จะนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี เพื่อเป็นแนวทางสนับสนุนให้การนิเทศประสบผลดีบรรลุตามเป้าหมายที่สถาบันแต่ละแห่งกำหนดไว้

3.ด้านคุณสมบัติอื่นๆ อาจารย์นิเทศก์ควรที่จะมีความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนด้านคุณวุฒิและด้านประสบการณ์ควบคู่กันไป อาทิเช่น มีความรู้และมีความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งสภาพสังคมและสภาพปัญหาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความรู้และมีความเข้าใจในวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความรับผิดชอบต่องานนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยเหตุผล ด้วยสติปัญญา และมีการเปลี่ยนแปลงนำเอาความคิดใหม่ๆ มาปฏิบัติ

ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ที่ดีพึงมีทั้งคุณสมบัติและมีคุณธรรมไปในเวลาเดียวกันและควรวางตัวให้เหมาะสม คือ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ให้ความเป็นกันเอง ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย ทำงานเป็นทีมได้ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สุภาพเรียบร้อย มีกิริยาวาจาที่อ่อนโยน ตลอดจนรู้จักยิ้มแย้มแจ่มใสกับบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนา และนักศึกษาครู ที่ไปทำการนิเทศอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และทั่วหน้ากัน

2.1.5.1 บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บทบาทของอาจารย์นิเทศก์จึงไม่ควรจะจำกัดอยู่แต่เพียง การไปดูแล แนะนำ สังเกต หรือควบคุมการสอนของนักศึกษาเท่านั้น เพราะเมื่ออาจารย์นิเทศก์ไปโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาอาจารย์นิเทศก์ก็ต้องไปพบปะและทำงานร่วมมือกับอาจารย์ใหญ่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะครูพี่เลี้ยง ตลอดจนนักเรียน คนงาน และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ของโรงเรียน ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์จะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองให้ดีเสียก่อน ในอันที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ถือเป็นเรื่องหัวใจของการฝึกหัดครูประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูง (นฤมล , 2552: 31-32)

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการประเมินผลนักศึกษาครู ด้วยความเป็นธรรม ถูกต้องและเหมาะสม ละเว้นในเรื่องส่วนตัวและอคติที่ไม่ดีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แจง ตลอดจนให้คำปรึกษาไปถึงการให้กำลังใจในทุกด้านได้แก่ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพด้านการปกครองชั้น แก่นักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 เพื่อให้เกิดความอบอุ่นใจ มั่นใจ และมีกำลังใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับทางมหาวิทยาลัย (นฤมล ,2552: 31;ปนัดดา, 2553: 17)

บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์โดยทั่วไป (ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ , 2552: 20) มีดังนี้

1. ศึกษา และทำความเข้าใจลักษณะงานของแต่ละโรงเรียนหรือเข้าร่วมพัฒนา

เพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของแต่ละโรงเรียน

2. เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การมีชมรมนิเทศ และการปัจฉิมนิเทศพร้อมนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5

3. ร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงในการพัฒนางานด้านการสอนและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาครู

4. นิเทศ งานด้านวิชาการ และงานด้านอื่นๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาครูปฏิบัติ

5. ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน)

ระหว่างคณะครุศาสตร์กับโรงเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) เช่น มีการเข้าพบผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับอาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในครั้งแรก

6. ดำเนินการนิเทศการสอนในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

7. นิเทศ ติดตามการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง

8. กำกับดูแล ติดตาม ประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่โรงเรียน และคณะครุศาสตร์

9. เข้าใจคุณลักษณะของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 เป็นรายบุคคล

10. ร่วมกับอาจารย์ที่เลี้ยงดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษาครูเป็นพิเศษ หากนักศึกษาครูประสบปัญหาในการฝึกประสบการณ์ และ/หรือ ปัญหาในการดำเนินชีวิตในช่วงฝึกฯ และให้รายงานต่อหน่วยฝึกประสบการณ์ฯ ทันทีเมื่อทราบปัญหา

11. เสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ และเพื่อปรับปรุงกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) ให้ดียิ่งขึ้น

12. ในกรณีที่พบว่านักศึกษาครูมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น เช่น ปัญหาชู้สาว ขาดความรับผิดชอบในการฝึกประสบการณ์ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยหรือภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ ให้ดำเนินการเบื้องต้น เป็นรายกรณีดังนี้

1) ชี้แจงบทลงโทษให้กับนักศึกษาครูและโรงเรียนทราบ

2) ว่ากล่าวตักเตือน โดยความร่วมมือระหว่างครูที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ โดยบันทึก

เป็นลายลักษณ์อักษร

3) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

13. ลงนามเพื่อรับรองการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) ของนักศึกษา

14. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการดำเนินการจัดสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ENZ และคณะ (อ้างถึงใน สุจินดา ม่วงมี, 2549: 36) ได้สร้างแบบจำลองบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอริโซน่า (Arizona State University) ในปีค.ศ.1992 โดยกำหนดขอบเขตบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ไว้ 3 ด้าน 14 หน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1.5.2 บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านพี่เลี้ยง (Mentor Role) มีหน้าที่คือ

ก) ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษาครูรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

ข) ส่งเสริมและให้กำลังใจนักศึกษาครูในการประสบการณ์วิชาชีพครู

ค) ประเมินคุณภาพแผนการสอนของนักศึกษาครู
ง) จัดให้มีการสัมมนาอย่างเป็นทีมระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู

จ) บันทึกวิดีโอเทปการสอนของนักศึกษาครู(เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน)

2.1.5.3 บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านผู้ตีความหรือให้การอธิบาย (Interpreter Role) มีหน้าที่คือ

ก) อำนวยความสะดวกในการพบพูดคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับ(Feedback) ระหว่างนักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

ข) มีหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านแผนการสอนระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู

ค) เป็นผู้เชื่อมประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

ง) มีหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อขัดแย้งในด้านบุคลิกภาพระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู

จ) สังเกตครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณาหรือศึกษาแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอน

2.1.5.4 บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ (Professional Resource Role) มีหน้าที่คือ

ก) ทบทวนสิ่งที่รับผิดชอบ ตารางปฏิบัติการและข้อบังคับต่างๆ ที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์นักศึกษาครู ต้องจัดทำตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ข) ปรึกษาหารือเป็นส่วนตัวกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู

ค) ช่วยและให้คำแนะนำครูพี่เลี้ยงในการจัดเตรียมข้อบรรยายสรุปการประเมินผลนักศึกษาครู ตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ง) ให้การส่งเสริมและสนับสนุนครูพี่เลี้ยงเสมือนเพื่อนร่วมงานจะเห็นว่าบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่กล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกัน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามที่ ENZ และคณะกล่าวไว้ นั้น มีการจำแนกบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงให้เห็นภาพอย่างชัดเจน อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1.5.5 บทบาทของครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยง หมายถึง บุคลากรประจำการที่ผู้บริหารโรงเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ(ฝึกสอน) มอบหมายให้ทำหน้าที่ แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือนักศึกษา เป็นผู้สร้างความใกล้ชิดกับนักศึกษาครูภาคปฏิบัติมากกว่าบุคคลอื่น เปรียบเสมือนต้นแบบของความเป็นครูของนักศึกษา เป็นผู้รักษามาตรฐานทางวิชาการแทนผู้บริหารโรงเรียนในด้านที่เกี่ยวกับการสอน เป็นผู้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์จากคณะฯ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) บทบาทของครูพี่เลี้ยงอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาครู ของคณะครุศาสตร์
2. แนะนำนักศึกษาครู ต่อนักเรียนในชั้นที่ทำการสอน
3. แนะนำให้นักศึกษาครูเข้าใจถึงสภาพการเรียนของเด็กนักเรียน การปกครองชั้น ตลอดจนการทำงานธุรการในชั้นเรียน
4. ให้โอกาสนักศึกษาครูได้สังเกตการสอนของตน ก่อนที่จะมอบหมายให้ทำการสอนอย่างจริงจัง
5. แนะนำ สานิตการสอน และทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครู

6. ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาครู ในเรื่องของการทำแผนการสอน โครงการสอน และงานในหน้าที่อื่นๆ

7. สังเกตการสอน การทำงานในชั้นเรียนของนักศึกษา โดยสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ นักศึกษาครูทำการสอนโดยลำพัง เมื่อพบว่างานใดบกพร่อง ต้องให้คำแนะนำเพื่อช่วยให้การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน)ดำเนินไปด้วยดี

8. ช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาครูในด้านการจัดทำและการใช้สื่อการสอนตลอดจน แหล่งการเรียนรู้จากชุมชน

9. ตรวจสอบแผนการสอนของนักศึกษาครู พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขปรับปรุง ก่อนนำไปทำการสอนอย่างน้อย 1 สัปดาห์ก่อนการปฏิบัติการสอนจริง

10. วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูตามแบบฟอร์มที่คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีกำหนด

11. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครู ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

12. นิเทศ งานด้านวิชาการ และงานด้านอื่นๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาครู ปฏิบัติ

13. สรุปการประเมินผล การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ให้ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทราบเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)

14. ร่วมประชุมกับคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีเพื่อรับทราบนโยบาย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะกรรมการ อย่างสม่ำเสมอ

15. ในกรณีที่พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (เป็นต้นว่า ปัญหาผู้สว ขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติการสอน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยหรือการหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย ฯลฯ)ให้ดำเนินการเบื้องต้น เป็นรายกรณีดังนี้

1) ชี้แจงบทลงโทษให้กับนักศึกษาครูและโรงเรียนทราบ

2) ว่ากล่าวตักเตือน โดยความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

3) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

16. ลงนามเพื่อรับรองการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาครูในเอกสาร ตามที่คณะกรรมการกำหนด

2.1.5.6 บทบาทของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอน

เมื่อคณะกรรมการฯ จัดส่งนักศึกษาไปยังโรงเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) แล้ว นักศึกษามีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. พบผู้บริหารโรงเรียนแนะนำตัวและรับการปฐมนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียนในครั้งแรกที่เข้าโรงเรียน หากเป็นไปได้ให้รายงานตัวพร้อมกันเป็นกลุ่ม โดยมีอาจารย์นิเทศก์ร่วมด้วย

2. รับมอบหมายงานต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) ภาคปฏิบัติงานต่างๆ ได้แก่

1) งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) ตามลักษณะวิชาเอก สัปดาห์ละประมาณ 8 /12 ชั่วโมง

2) ฝึกทำงานในหน้าที่ครูประจำชั้นและงานธุรการชั้นเรียน เช่น ทำบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น ตรวจสอบสุขภาพนักเรียน จัดชั้นเรียน ฯลฯ

3) ฝึกทำแผนการสอนตามรายวิชาที่ต้องสอน โดยทำล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และต้องส่งให้ครูพี่เลี้ยงตรวจก่อนนำไปใช้สอน

4) ฝึกผลิตสื่อการสอนสำหรับใช้กับวิชาที่ตนสอน

5) จัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนหรือพัฒนานักเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ(ฝึกสอน) ละ 1 โครงการ โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารโรงเรียน

6) จัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอน คนละ 1 โครงการ

7) ทำบันทึกกิจกรรมประจำวัน โดยบันทึกงานต่างๆ ที่นักศึกษาครูทำในแต่ละวันไว้อย่างละเอียด ตามแบบฟอร์มที่ทางคณะกรรมการฯ กำหนด

8) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

9) รับการนิเทศ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานต่างๆ ตามคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์จากคณะกรรมการฯ

11) เข้าร่วมประชุมสัมมนาตามที่ คณะกรรมการฯ กำหนด

12) เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการสอน 1 และการปฏิบัติการสอน 2 ให้ นักศึกษาครูนำส่งงานต่างๆ ตามที่คณะกรรมการฯ กำหนด พร้อมรายงานตัวกลับมหาวิทยาลัย

13) ศึกษาทำความเข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมปฏิบัติของโรงเรียน เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างฝึกประสบการณ์ฯ

14) หากนักศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับครูที่เลี้ยงและ/หรืออาจารย์นิเทศก์ในระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ให้นักศึกษารายงานต่อฝ่ายฝึกประสบการณ์ฯ เพื่อหาแนวทางแก้ไขทันที สำหรับแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) กรณีที่พบปัญหาเกี่ยวกับครูที่เลี้ยงหรือโรงเรียน
 - 1.1 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์
 - 1.2 ดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกับโรงเรียน
 - 1.3 สรุบชี้แจงให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 มีการนำเสนอสรุปข้อมูลต่อฝ่ายฝึกประสบการณ์ฯ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ต่อไป

- 2) กรณีที่พบปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์

2.1 ขอคำปรึกษาจากฝ่ายฝึกประสบการณ์ฯ

2.2 ดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกับฝ่ายฝึกประสบการณ์ฯ

2.3 หากเป็นปัญหาระดับร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กร จะต้องมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่กำหนดไว้ต่อไป

2.1.6 การปฏิบัติการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

สำหรับการนิเทศนักศึกษาครูที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูเต็มเวลานั้น ในแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กรมการฝึกหัดครูให้มีการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูอย่างน้อย เดือนละ 2 ครั้ง ต่อนักศึกษาฝึกเต็มรูป 1 คน นั่นคือ การฝึกเต็มรูปครึ่งภาคเรียน ให้นิเทศอย่างน้อย 4 ครั้ง หากฝึกเต็มรูปหนึ่งภาคเรียน ให้นิเทศอย่างน้อย 8 ครั้ง (กรมการฝึกหัดครู, 2531 : 15) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูจำนวน 4 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน (คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550 ;คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552) มีการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูจำนวน 4 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน

2.1.7 มาตรฐานความรู้และสมรรถนะวิชาชีพรู

สำนักเลขาธิการคุรุสภา (2548: 25-26) ได้ดำเนินการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความคิดเห็น การประชุม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพรู โดยได้อนุมัติออกเป็นข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพรู ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

ได้แก่กำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ประกอบด้วย วิชาชีพครู วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา วิชาชีพผู้บริหารการศึกษา และวิชาชีพควบคุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยแต่ละวิชาชีพมีมาตรฐาน 3 ด้าน ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ และกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ จัดการศึกษา ซึ่งกำหนดสำหรับผู้ที่เข้ามาประกอบวิชาชีพจะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงผลพฤติกรรมการปฏิบัติงานหรือการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องปฏิบัติงานในวิชาชีพจะต้องปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้าน และความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทุกๆ 5 ปี

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยคุรุสภากำหนดเป็นข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพจนเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น จนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้นั้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาดลงโทษได้

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคมในการนำเสนอครั้งนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดเฉพาะมาตรฐานของวิชาชีพครูเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้(สำนักมาตรฐานวิชาชีพ กลุ่มมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ, 2550: 44-50)

1. มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1.1 มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วย

มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู

สาระความรู้

1.1.1.1 ภาษาไทยสำหรับครู

1.1.1.2 ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศสำหรับครู

1.1.1.3 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู

สมรรถนะ

1.1.1.1 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารความหมายได้อย่างถูกต้อง

1.1.1.2 สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อสารความหมายได้อย่างถูกต้อง

1.1.1.3 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

1.1.2 การพัฒนาหลักสูตร

สาระความรู้

1.1.2.1 ปรัชญาแนวคิด ทฤษฎีการศึกษา

1.1.2.2 ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย

1.1.2.3 วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย

1.1.2.4 ทฤษฎีหลักสูตร

1.1.2.5 การพัฒนาหลักสูตร

1.1.2.6 มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตรเทคโนโลยี

1.1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1.2.8 ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

สมรรถนะ

- 1.1.2.1 สามารถวิเคราะห์หลักสูตร
- 1.1.2.2 สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่าง หลากหลาย
- 1.1.2.3 สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
- 1.1.2.4 สามารถจัดทำหลักสูตร

1.1.3 การจัดการเรียนรู้

สาระความรู้

- 1.1.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน
- 1.1.3.2 รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 1.1.3.3 การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 1.1.3.4 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.1.3.5 การบูรณาการการเรียนรู้
- 1.1.3.6 เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้
- 1.1.3.7 การใช้และผลิตสื่อและพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้
- 1.1.3.8 การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.1.3.9 การประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะ

- 1.1.3.1 สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค
- 1.1.3.2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- 1.1.3.3 สามารถเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.1.3.4 สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้

ของผู้เรียนจากการประเมินผล

1.1.4 จิตวิทยาสำหรับครู

สาระความรู้

- 1.1.4.1 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์
- 1.1.4.2 จิตวิทยาการศึกษา
- 1.1.4.3 จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา

สมรรถนะ

- 1.1.4.1 เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
- 1.1.4.2 สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน
- 1.1.4.3 สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น
- 1.1.4.4 สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

1.1.5 การวัดและประเมินผลการศึกษา

สาระความรู้

- 1.1.5.1 หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา
- 1.1.5.2 การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา
- 1.1.5.3 การประเมินตามสภาพจริง
- 1.1.5.4 การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน
- 1.1.5.5 การประเมินภาคปฏิบัติการ
- 1.1.5.6 ประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

สมรรถนะ

- 1.1.5.1 สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง
- 1.1.5.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้และหลักสูตร

1.1.6. การบริหารจัดการในห้องเรียน

สาระความรู้

- 1.1.6.1 ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ
- 1.1.6.2 ภาวะผู้นำทางการศึกษา
- 1.1.6.3 การคิดอย่างเป็นระบบ
- 1.1.6.4 การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร
- 1.1.6.5 มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร
- 1.1.6.6 การติดต่อสื่อสารในองค์กร
- 1.1.6.7 การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 1.1.6.8 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.1.6.9 การทำงานเป็นทีม
- 1.1.6.10 การจัดทำโครงการงานทางวิชาการ
- 1.1.6.11 การจัดทำโครงการฝึกอาชีพ

- 1.1.6.12 การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อการพัฒนา
- 1.1.6.13 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
- 1.1.6.14 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

สมรรถนะ

- 1.1.6.1 มีภาวะผู้นำ
- 1.1.6.2 สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน
- 1.1.6.3 สามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ
- 1.1.6.4 สามารถในการประสานประโยชน์
- 1.1.6.5 สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

1.1.7 การวิจัยทางการศึกษา

สาระความรู้

- 1.1.7.1 ทฤษฎี การวิจัย
- 1.1.7.2 รูปแบบการวิจัย
- 1.1.7.3 การออกแบบการวิจัย
- 1.1.7.4 กระบวนการวิจัย

สมรรถนะ

- 1.1.7.1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 1.1.7.2 สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนและพัฒนาผู้เรียน

1.1.8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

สาระความรู้

- 1.1.8.1 แนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
- 1.1.8.2 เทคโนโลยีและสารสนเทศ
- 1.1.8.3 การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ
- 1.1.8.4 แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้
- 1.1.8.5 การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม

สมรรถนะ

- 1.1.8.1 สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
- 1.1.8.2 สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่ดี
- 1.1.8.3 สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1.9 ความเป็นครู

สาระความรู้

- 1.1.9.1 ความสำคัญของวิชาชีพครู
- 1.1.9.2 พัฒนาการของวิชาชีพครู
- 1.1.9.3 คุณลักษณะของครูที่ดี
- 1.1.9.4 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
- 1.1.9.5 การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู
- 1.1.9.6 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 1.1.9.7 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
- 1.1.9.8 จรรยาบรรณของวิชาชีพครู
- 1.1.9.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สมรรถนะ

- 1.1.9.1 รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน
- 1.1.9.2 อุตุนและรับผิดชอบ
- 1.1.9.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 1.1.9.4 มีวิสัยทัศน์
- 1.1.9.5 ศรัทธาในวิชาชีพครู
- 1.1.9.6 ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

1.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ

ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภา กำหนด มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ดังนี้

1.2.1 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

สาระการฝึกทักษะ

- 1.2.1.1 การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา
- 1.2.1.2 ฝึกปฏิบัติการวางแผนการศึกษาผู้เรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษา
- 1.2.1.3 มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.2.1.4 ฝึกการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา
- 1.2.1.5 ฝึกปฏิบัติการดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานศึกษา
- 1.2.1.6 การจัดทำโครงการทางวิชาการ

สมรรถนะ

- 1.2.1.1 สามารถศึกษาและแยกแยะผู้เรียนได้ตามความแตกต่าง ของผู้เรียน
- 1.2.1.2 สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้
- 1.2.1.3 สามารถฝึกปฏิบัติการสอน ตั้งแต่การจัดทำแผนการสอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผลและปรับปรุง
- 1.2.1.4 สามารถจัดทำโครงการทางวิชาการ

1.2.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ(วิชาเอก หรือวิชาเฉพาะสาขา)

สาระการฝึกทักษะ

- 1.2.2.1 การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
- 1.2.2.2 การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2.2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้
- 1.2.2.4 การเลือกใช้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้
- 1.2.2.5 การใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้
- 1.2.2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 1.2.2.7 การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 1.2.2.8 การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 1.2.2.9 การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้
- 1.2.2.10 การสัมมนาทางการศึกษา

สมรรถนะ

- 1.2.2.1 สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ
- 1.2.2.2 สามารถประเมินปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน
- 1.2.2.3 สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 1.2.2.4 สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

1.2.3 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่บังเกิดกับผู้เรียน การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การเลือกใช้ปรับปรุงแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอการประดิษฐ์คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบการรายงานการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องโดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติดังนี้ ปัญหาความถูกต้องของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน การประพฤติปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพการแต่งกาย กิริยาจาวา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การตระหนักถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถให้ร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมมือด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน การตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกันและปฏิบัติร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลในการพัฒนา การค้นหา สังเกตและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมโดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบ การแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในทางพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร

1.3 มาตรฐานการปฏิบัติตน ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และ จรรยาบรรณต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความหมายของการพัฒนามาตรฐานความเป็นครูที่ชัดเจนในระดับหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับความสามารถที่ครูผู้สอนพึงมีผู้วิจัยจะได้ศึกษาและทบทวนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ และมาตรฐานของครูทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย เพิ่มเติม ดังนี้

2.2.8 สมรรถนะวิชาชีพครู

สมรรถนะหรือความสามารถของบุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู เป็นลักษณะหนึ่งที่ต้องตระหนักเป็นจุดมุ่งหมายของการผลิตครูที่ดีและมีคุณภาพ เดวิด แอสซิน (David Assin 1989, อ้างถึงในธีรศักดิ์ อัครบวร 2542: 67) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่ประกอบวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่ทำให้วิชาชีพนั้น มีความแตกต่างจากวิชาชีพอื่น คือ เป็นคุณลักษณะและต้องเน้นในมิติด้านต่างๆ ประกอบด้วย

1. ความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับสาระเนื้อหาของหลักสูตรตลอดจนเป้าหมายของหลักสูตรนั้นๆ
2. ทักษะวิชาครู (Skill of Effective Pedagogy) ครูต้องมีทักษะรวมทั้งมีความสามารถในการนำวิชาครูไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีที่หลากหลาย ตลอดทั้งมีวิธีการและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ต่างๆ
3. การสะท้อนความคิด (Reflection) และความสามารถในการพากษ์ตนเอง
4. ความสำนึกและการยอมรับผู้อื่น (Empathy) การรู้จักการยอมรับผู้อื่นทั้งที่เป็นผู้ร่วมงานและศิษย์เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษา ทั้งด้านจิตพิสัยและพุทธิพิสัยของลูกศิษย์
5. สมรรถนะในการจัดการ (Managerial Competence) ความสามารถพื้นฐานของครู คือ ความรับผิดชอบในการจัดการทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

นอกจากนี้สถาบันการฝึกหัดครูรัฐแคลิฟอร์เนีย (The California Commission on Teacher Credentialing and the California Department of Education 2009 :25) ได้เสนอถึงสมรรถนะครู 6 ประการ ประกอบด้วย

1. สร้างความสนใจในการเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และบรรยากาศของการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เข้าใจถึงการจัดเนื้อหาสาระวิชาสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน
4. วางแผนการเรียนการสอน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์สำหรับนักเรียนทุกคน
5. ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
6. พัฒนาผู้เรียนเหมือนครุมืออาชีพ

2.1.9 รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปัจจุบันมีการบริหารจัดการรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบของคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้มาจากการคัดเลือกของแต่ละสาขาวิชาต่างๆ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ได้วางแผนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตบุคคลากรครูออกไปเป็นครูดี ครูเก่งในสังคมโดย แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ และส่งตัวนักศึกษาครู คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จัดการปฐมนิเทศและสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับนักศึกษาครูก่อนออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาฯ) โดยมีวัตถุประสงค์ของการปฐมนิเทศ เพื่อให้ นักศึกษาครูได้ทำความเข้าใจ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย ภาระงาน บทบาทหน้าที่ และกิจกรรมของนักศึกษาครูระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอน เชิญวิทยากรบรรยายความรู้ เรื่อง การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูในสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้การจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และจัดประชุมผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ได้พบปะพูดคุย เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แนะนำชี้แจงเอกสาร และเกณฑ์การประเมินผล การปฏิบัติการสอน ให้ตรงกัน พร้อมทั้งส่งมอบตัวนักศึกษาฝึกสอนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยง

2. นักศึกษาครูไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในช่วง 2 สัปดาห์แรกก่อนเปิดภาคเรียน นักศึกษาครูจะต้องเข้าไปศึกษาโครงสร้างของโรงเรียน ศึกษางานในหน้าที่ครู ศึกษารายวิชา เพื่อเตรียมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งให้ครูพี่เลี้ยงตรวจก่อนอย่างน้อยล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ก่อนการสอนจริงในห้องทำงานคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆในโรงเรียนภายใต้การดูแลให้คำแนะนำของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู จะเริ่มปฏิบัติการสอนอย่างเต็มเวลาเสมือนครูคนหนึ่งโรงเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

3. การนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์จะออกไปเยี่ยมโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอน อย่างน้อยภาคเรียนละ 4 ครั้ง และในสัปดาห์ที่ 2 ของปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู โดยอาจารย์นิเทศก์จะเข้าพบกับผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูพี่เลี้ยง เพื่อตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะกับครูพี่เลี้ยง เพื่อนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาฯ และฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

4. การสัมมนาประชุมระหว่างกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้กำหนดให้มีการประชุมอภิปรายระหว่างนักศึกษาครู และคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยกำหนดให้มีการประชุม 2 เดือน 1 ครั้ง (ภายในมหาวิทยาลัย) โดยการประชุมแต่ละครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการจัดทำแผนการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การติดตามผล เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาครูได้ปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กลับมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแนวทางแก้ไขปัญหาที่นักศึกษาครูประสบในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของแต่ละโรงเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์ทุกคนจะเป็นผู้รับผิดชอบ การประเมินผล และงานในหน้าที่ครูอื่นๆที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5. การสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์ คณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ จะจัดสัมมนาหลังจากนักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติงานการสอนเสร็จสิ้น เพื่อเปิด

โอกาสให้นักศึกษาครูได้นำประสบการณ์ ข้อคิดจากการปฏิบัติงานการสอน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูมาวิเคราะห์ ประเมินผลรวม และสรุปพร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะสั้น เพื่อคณะกรรมการฯ จะได้นำมาปรับปรุงระบบการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษาครูรุ่นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะสั้น ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เพื่อให้นักศึกษาทำความเข้าใจบทบาท หน้าที่ และเกิดประสบการณ์ตรงในวิชาชีพระยะสั้น โดยมีจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาครูมีคุณลักษณะของครูที่ดีและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพระยะสั้น
2. เพื่อให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ของครูตามหลักสูตรที่สอนได้อย่างแจ่มแจ้งและกว้างขวางจากการสังเกต การมีส่วนร่วม และการปฏิบัติงานจริง
3. เพื่อให้นักศึกษาครูได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนมาไปทดลองฝึกปฏิบัติการสอน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักเรียน และปัญหาที่เกิดขึ้น
4. เพื่อให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ครู การจัดการโรงเรียน ตลอดจนปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา
5. เพื่อให้นักศึกษาครูสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง นักเรียน และบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน ตลอดจนนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยเดียวกันและต่างมหาวิทยาลัย

ดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

นักศึกษาครู จะต้องลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Training) ซึ่งประกอบด้วย 5 รายวิชานั้น นักศึกษาต้องเรียนครบทุกชุดวิชา ดังแสดงในตารางที่ 2-1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 – 1 กลุ่มรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Training)

รหัสวิชา	ชื่อชุดวิชา	หน่วยกิต
1003801	การศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม Observation and Participation in School Practice	1 (ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง)
1023825	การทดลองสอน 1 Teaching Practice Under Supervision in Elementary School	2 (ไม่น้อยกว่า 90 ชั่วโมง)
1023826	การทดลองสอน 2 Teaching Practice Under Supervision in Secondary School	2 (ไม่น้อยกว่า 90 ชั่วโมง)
1004801	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 Internship 1	5 (ไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง)
1004802	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 Internship 2	5 (ไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง)
	รวม	15

รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์

1. ชั้นเตรียมนักศึกษา

ตารางที่ 2 – 2 การเตรียมนักศึกษา

ระยะเวลา	วิชา	สมรรถนะ	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เครื่องมือประเมิน	ผู้ประเมิน
ภาคเรียน ที่ 2 ปี 3	การศึกษา สังเกตและ การมีส่วนร่วม	1.สามารถศึกษาและ แยกแยะผู้เรียนได้ตาม ความแตกต่างของผู้เรียน 2. สามารถจัดทำแผนการ เรียนรู้ 3. สามารถฝึกปฏิบัติการ สอน ตั้งแต่การจัดทำ แผนการสอน ปฏิบัติการ สอนประเมินผลและ ปรับปรุง 4. สามารถจัดทำโครงการ ทางวิชาการ	-บทบาทหน้าที่ครูใน สถานศึกษา ,มนุษย์สัมพันธ์ กับการศึกษาสังเกต, การศึกษาผู้เรียนเป็น รายบุคคล,การวิเคราะห์ ผู้เรียนตามแนวทางพหุ ปัญญา,ธรรมชาติและ พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละ วัย,การจัดสภาพสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศ,การศึกษา สภาพทั่วไปของโรงเรียน, การศึกษาสังเกตและมีส่วน ร่วมในสถานศึกษา	-ศึกษาสังเกตและมี ส่วนร่วมการ ปฏิบัติงานในโรงเรียน -วิเคราะห์ข้อมูลและ จัดทำข้อมูลผู้เรียน รายบุคคล จำนวน 1 คน -นำเสนอการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้เรียนเป็น รายบุคคล	1. แบบประเมินด้าน คุณลักษณะและด้าน การปฏิบัติงานของ นักศึกษา สำหรับ ครูพี่เลี้ยง 2.แบบประเมินการ ปฏิบัติงานและแบบ ประเมินการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายบุคคลสำหรับ อาจารย์ประจำวิชา	-ครูพี่เลี้ยง -อาจารย์ประจำ รายวิชา

ตารางที่ 2 - 2 การเตรียมนักศึกษา (ต่อ)

ระยะเวลา	วิชา	สมรรถนะ	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เครื่องมือประเมิน	ผู้ประเมิน
ภาคเรียน ที่ 1 ปี 4	การทดลอง สอน 1 (ประถม)	1.สามารถศึกษาและ แยกแยะผู้เรียนได้ตาม ความแตกต่างของผู้เรียน 2. สามารถจัดทำแผนการ เรียนรู้ 3. สามารถฝึกปฏิบัติการ สอน ตั้งแต่การจัดทำ แผนการสอน ปฏิบัติการ สอนประเมินผลและ ปรับปรุง 4. สามารถจัดทำโครงการ ทางวิชาการ	1.1สามารถศึกษาและ แยกแยะผู้เรียนได้ตามความ แตกต่าง ของผู้เรียน 1.2 สามารถจัดทำแผนการ เรียนรู้ 1.3 สามารถฝึกปฏิบัติการ สอน ตั้งแต่การจัดทำ แผนการสอน ปฏิบัติการ สอนประเมินผลและปรับปรุง 1.4 สามารถจัดทำโครงการ ทางวิชาการ	- การศึกษาและ วิเคราะห์ผู้เรียน รายบุคคล - จัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ -ออกปฏิบัติการ ทดลองสอนใน สถานศึกษาเป็นเวลา สัปดาห์ และต้อง 2 สอนไม่น้อยกว่า 6-8 ชั่วโมงสัปดาห์/ -สรุปผลการ ปฏิบัติการทดลองสอน เตรียมการนำเสนอใน ชั้นเรียน	.1แบบประเมิน คุณลักษณะความเป็น ครู และแบบประเมิน การปฏิบัติการทดลอง สอน 1 สำหรับครู พี่เลี้ยง 2.แบบประเมิน คุณลักษณะความเป็น ครู และแบบประเมิน การปฏิบัติการทดลอง สอน 1 สำหรับอาจารย์ ประจำวิชา	-ครูพี่เลี้ยง -อาจารย์ประจำ รายวิชา

ตารางที่ 2 - 2 การเตรียมนักศึกษา (ต่อ)

ระยะเวลา	วิชา	สมรรถนะ	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เครื่องมือประเมิน	ผู้ประเมิน
ภาคเรียน ที่ 2 ปี 4	การทดลอง สอน 2 (มัธยม)	1.สามารถศึกษาและ แยกแยะผู้เรียนได้ตาม ความแตกต่างของผู้ เรียน 2. สามารถจัดทำ แผนการเรียนรู้ 3. สามารถฝึก ปฏิบัติการสอน ตั้งแต่ การจัดทำแผนการ สอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผลและ ปรับปรุง 4. สามารถจัดทำ โครงงานทางวิชาการ	1.1สามารถศึกษาและ แยกแยะผู้เรียนได้ตาม ความแตกต่าง ของผู้เรียน 1.2 สามารถจัดทำแผนการ เรียนรู้ 1.3 สามารถฝึกปฏิบัติการ สอน ตั้งแต่การจัดทำแผนการ สอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผลและปรับปรุง 1.4 สามารถจัดทำโครงงาน ทางวิชาการ	- การศึกษาและวิเคราะห์ ผู้เรียนรายบุคคล -จัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ - จัดทำรายงานผลการ ปฏิบัติการสอน -ออกปฏิบัติการทดลอง สอนในสถานศึกษาเป็น เวลา 2 สัปดาห์ และต้อง สอนไม่น้อยกว่า 6-8 ชั่วโมง/สัปดาห์ - รายงานการปฏิบัติงาน ประจำวัน -สรุปผลการปฏิบัติการ ทดลองสอนเตรียมการ นำเสนอในชั้นเรียน	1. แบบประเมิน คุณลักษณะความเป็นครู และแบบประเมินการ ปฏิบัติการทดลองสอน 2 สำหรับครูที่เลี้ยง 2.แบบประเมิน คุณลักษณะความเป็นครู และแบบประเมินการ ปฏิบัติการทดลองสอน 2สำหรับอาจารย์ประจำ วิชา	-ครูที่เลี้ยง -อาจารย์ประจำ รายวิชา

ตารางที่ 2 - 2 การเตรียมนักศึกษา (ต่อ)

ระยะเวลา	วิชา	สมรรถนะ	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เครื่องมือประเมิน	ผู้ประเมิน
ภาคเรียน ที่ 1 และ 2 ปี 5	-การปฏิบัติ การสอนใน สถานศึกษา 1 -การปฏิบัติ การสอนใน สถานศึกษา 2	1.สามารถจัดการเรียนรู้ใน สาขาวิชาเฉพาะ 2.สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับ ศักยภาพของผู้เรียน 3.สามารถทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน 4. สามารถจัดทำรายงานผล การจัดการเรียนรู้และ การพัฒนาผู้เรียน	1. การบูรณาการความรู้ ทั้งหมดมาใช้ในการ ปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา	-ปฐมนิเทศเตรียมความ พร้อมก่อนออกไปปฏิบัติการ สอนในสถานศึกษา -การปฏิบัติการสอนและการ ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และต้องสอนไม่น้อยกว่า 6- 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ - ปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตามที่ได้รับมอบหมายจาก ทางโรงเรียน	1.แบบประเมิน คุณลักษณะและการ ปฏิบัติงานของ นักศึกษา , แบบ ประเมินการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ครูของ นักศึกษา และแบบ ประเมินสมรรถภาพ การสอนของนักศึกษา สำหรับครูพี่เลี้ยง	-ครูพี่เลี้ยง -อาจารย์นิเทศก์ -คณะกรรมการฝ่าย ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ

1.1.10 การประเมินผลการปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครุ นั้น จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ นักศึกษาครูเข้ารับการปฐมนิเทศถึงวันสัมมนา โดยมีคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยงเข้ามาดำเนินการ เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครูบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ บุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจึงต้องทำความเข้าใจกับการประเมินผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู คณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ได้กล่าวถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลของนักศึกษาครูว่า ต้องทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการประเมินผล ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ครูพี่เลี้ยง ผู้นิเทศอื่นๆ ตลอดจนอาจารย์นิเทศต้องรับผิดชอบร่วมกัน
2. การวัดผลและประเมินผลของนักศึกษา เป็นการพิจารณาว่านักศึกษาครู มีความรับผิดชอบและมีความตั้งใจต่องานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ได้สำเร็จเพียงใด
3. การวัดและประเมินการปฏิบัติการสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ผู้นิเทศจะต้องการทำการวัด ประเมินผลอยู่เป็นประจำ แจ้งให้นักศึกษาทราบถึงข้อดี และปรับปรุงเพื่อให้แก้ไขในครั้งต่อไป สิ่งที่ผู้นิเทศ จะต้องวัด ได้แก่ งานในหน้าที่ครู การปฏิบัติการสอน งานวิจัยในชั้นเรียน ความรับผิดชอบและความประพฤติ ของนักศึกษาครู สิ่งที่พิจารณาเพิ่มเติมในการวัดผลและประเมินผล คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารบันทึก หลังการสอน สื่อการเรียนรู้ แบบประเมินต่างๆตามกิจกรรมการสอน เป็นต้น

ปทีป เมธาคณวุฒิจ(2530 : 119- 120) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการฝึกสอนไว้ว่า การประเมินผลเป็น แนวทางหนึ่งในการตัดสินใจความก้าวหน้า และช่วยให้เกิดความคิดใหม่ๆ ข้อมูลที่มีคุณค่าจะได้อาจจากการ ประเมินผลอย่างรอบคอบ การสอนเป็นวิชาชีพที่ คนทั่วไปสามารถตั้งข้อสังเกตและประเมินผลได้อย่าง สม่ำเสมอ ผู้ที่ส่วนร่วมในการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนควร ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัย และอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน การประเมินผลการฝึกสอนอาจตัดสินโดยการให้เกรด แต่ในบางมหาวิทยาลัย ได้เปลี่ยนแปลงให้เป็น มีประสิทธิภาพในการสอนมาก (Highly Effective) สมควรได้ A การมีประสิทธิภาพในการ สอน (Effective) สมควรได้ B และไม่มีประสิทธิภาพในการสอน (Ineffective) ซึ่งหมายถึงไม่ผ่าน

โดยทั่วไปการประเมินผลการสอนจะพิจารณาจากความพยายามของนักศึกษาครูในการสอนอย่าง มีประสิทธิภาพ ด้วยการสังเกตจากการเตรียมการสอน การเข้าร่วมประชุม การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของ ทางโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำในระหว่างการปฏิบัติการสอน

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักการประเมินผลของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ของกรมการฝึกหัดครู มีดังนี้

1. การประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านต่างๆในการเป็นครูก่อนการประเมินผลเพื่อตัดสิน ความสามารถของนักศึกษา ควรจะมีการประเมินเพื่อวินิจฉัยข้อดี และข้อควรปรับปรุงแก้ไขเป็นช่วงๆ หรือเป็น ลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้ทราบผลการประเมินและการปรับปรุง หรือการพัฒนา

สมรรถภาพด้านต่างๆในการเป็นครูเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับแล้ว จึงมีการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจว่ามีความสามารถ
นั้นๆของนักศึกษาภายหลัง

2. การประเมินแบบอิงเกณฑ์ หมายความว่า การประเมินผลในแต่ละรายการประเมินของทุกแบบ
ประเมินของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะตัดสินผลว่าไม่ผ่าน(ม) ผ่าน(ผ) หรือผ่านยอดเยี่ยม(ผย) โดยยึด
เกณฑ์ที่กำหนดไว้ของรายการประเมินนั้นๆ

3. การประเมินผลสมรรถภาพหลายด้าน โดยผู้ประเมินหลายฝ่าย หมายความว่า การประเมิน
สมรรถภาพของนักศึกษาได้ครอบคลุมในหลายๆด้านจึงต้องมีผู้ประเมินจากทางฝ่ายของมหาวิทยาลัยและฝ่าย
ของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป เป็นการประเมินผลการฝึกปฏิบัติอย่าง
ต่อเนื่องเต็มเวลา คือ 1 สัปดาห์ 2 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้มีเวลาเพียงพอที่จะหา
ประสบการณ์ในสถานการณ์จริงได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การประเมินผลของการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูนักศึกษาจะต้องมีผลการประเมิน ผ่าน ในขั้นตอน
การศึกษาและสังเกต การเป็นผู้ช่วยครู ขั้นการทดลองสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป จึงจะ
นำไปพิจารณาตัดสินในวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละขั้นตอน มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ช่วยให้นักศึกษาได้ทราบผลการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองจนบรรลุผลตามเกณฑ์ของการฝึกปฏิบัติในขั้นตอนนั้นๆ

2. เพื่อตัดสินผลรวมของการฝึกปฏิบัติ ภายหลังจากพัฒนาความสามารถให้ก้าวหน้าเป็นลำดับขั้น
อย่างต่อเนื่องกัน

กรณีที่นักศึกษามีผลการประเมิน ไม่ผ่าน ในขั้นตอนใดตอนหนึ่งใน 4 ขั้นตอนของการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ให้ปฏิบัติการฝึกซ่อมในขั้นตอนนั้นๆเพิ่มเติม ยกเว้น ถ้าไม่ผ่านในขั้นตอนการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป จะต้องซ่อมเสริมในภาคเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาจบการศึกษาช้ากว่า
ปกติ

1.1.11 หลักการของการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี

การประเมินผลปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านต่างๆ ในการเป็นครู โดยถือว่าการประเมินเพื่อ
วินิจฉัยข้อดี และข้อควรปรับปรุงเป็นช่วงๆ หรือเป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งจะช่วยให้ศึกษาคูได้
ทราบผลการประเมินและการปรับปรุง หรือพัฒนาสมรรถภาพในการเป็นครูได้เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ แล้วจึงมีการ
ประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถนั้นๆ ในภายหลัง

2. เป็นการประเมินสมรรถภาพของนักศึกษาให้ครอบคลุมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ เทคนิควิธี และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยอาศัยผู้ประเมินสองฝ่าย ทั้งฝ่ายของมหาวิทยาลัยและโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. เป็นการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ โดยการตัดสินผลแต่ละแบบประเมินจะต้องพิจารณาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

จุดประสงค์ของการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีจุดประสงค์สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูอย่างต่อเนื่องจนบรรลุผลตามเกณฑ์ที่กำหนด นักศึกษาครูได้ทราบผลการปฏิบัติและพัฒนาตนเองจนบรรลุผลตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. เพื่อตัดสินผลรวมของการปฏิบัติงานวิชาชีพครูในแต่ละขั้นตอนหลังจากนักศึกษาได้รับการพัฒนาความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด

แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1. ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จะมี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์ และฝ่ายมหาวิทยาลัย ฝ่ายโรงเรียนจะประเมินโดยครูพี่เลี้ยงประจำตัวนักศึกษาแต่ละคน และผู้บริหาร หรือผู้ที่ผู้บริหารมอบหมายหรือคณะกรรมการที่โรงเรียนแต่งตั้งขึ้น สำหรับฝ่ายมหาวิทยาลัยจะประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนหรือประจำสาขาวิชาของโรงเรียนแต่ละแห่ง และโดยฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1) ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	20 %
2) อาจารย์นิเทศก์	60 %
3) ครูพี่เลี้ยง	40 %

2. ผู้ประเมินแต่ละฝ่ายจะกำกับกรปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง แล้วทำการสรุปตัดสินผลการประเมินลงในแบบประเมินให้ครบแล้วส่งให้ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่ง จะนำส่งต่อให้อาจารย์นิเทศก์เพื่อนำมาพิจารณาสรุปตัดสินผลการเรียน (เกรด) ต่อไป

3. แบบประเมินที่อาจารย์นิเทศก์ใช้เพื่อพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) แบบ ปว.1 : แบบประเมินคุณลักษณะและการปฏิบัติตนของนักศึกษา
- 2) แบบ ปว.2 : แบบประเมินการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูของนักศึกษา
- 3) แบบ ปว.3 : แบบประเมินสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา
- 4) แบบ ปว.4 : แบบประเมินแฟ้มสะสมผลงานของนักศึกษา
- 5) แบบ ปว.5 : แบบประเมินรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน

4. แบบประเมินที่ครูที่เลี้ยงใช้เพื่อพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) แบบ ปว.1 : แบบประเมินคุณลักษณะและการปฏิบัติตนของนักศึกษา
- 2) แบบ ปว.2 : แบบประเมินการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูของนักศึกษา
- 3) แบบ ปว.3 : แบบประเมินสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา

กระบวนการรวบรวมคะแนนและส่งผลการประเมิน

1. ครูที่เลี้ยงในโรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เมื่อประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ปว.1-ปว.3) แล้ว ให้รวบรวมคะแนนจากแบบประเมินทุกแบบกรอกลงในแบบสรุปผลการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จากนั้นนำส่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนเพื่อส่งไปยัง ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถนนอิสรภาพ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 ทั้งนี้การดำเนินการส่งผลการประเมิน ตลอดจนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกสารนี้ให้ดำเนินการในลักษณะเอกสารลับของราชการ

2. อาจารย์นิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ปว.1-ปว.5) และเมื่อได้รับคะแนนในส่วนของฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้ว ให้รวบรวมคะแนนจากแบบประเมินทุกแบบกรอกลงในแบบสรุปผลการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อตัดสินผลการเรียน (เกรด) ต่อไป

การประเมินผลและเกณฑ์การตัดสินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ 2 ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) โดยนักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ในระดับชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาจะผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้นั้นจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องเข้าร่วมการประชุมปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในระหว่างและหลังการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งกิจกรรมเสริมความเป็นครูอื่น ๆ ตามที่ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกำหนด

2. ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ว่าด้วยการประเมินผล ที่กำหนดไว้ว่า การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละรายวิชานั้น มีการประเมินในระดับคะแนน 8 ระดับ ถ้าได้ระดับคะแนนต่ำกว่า “C” ถือว่าสอบตก นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ ถ้าได้รับการประเมินผลต่ำกว่า “C” เป็นครั้งที่ 2 ถือว่าหมดสภาพการเป็นนักศึกษา

3. ต้องมีเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของช่วงเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา

4. ต้องปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และของสถานศึกษา
5. ต้องไม่มีความผิดตามข้อกำหนดสำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่กำหนดไว้เป็นพิเศษ โดยความผิดที่กำหนดไว้เป็นพิเศษที่เป็นเหตุให้ไม่ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หรือถูกส่งตัวกลับมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย
 - 1) ประพฤติเสื่อมเสียด้านชู้สาว
 - 2) ยักยอก ขโมย ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของทางราชการ
 - 3) ดื่มสุรา เสพยาเสพติด
 - 4) เล่นการพนัน
 - 5) ทะเลาะวิวาทและก่อให้เกิดการแตกสามัคคีในหมู่คณะหรือในหน่วยงาน
 - 6) ขาดสอนเป็นประจำ โดยไม่มีเหตุอันควร
 - 7) ไม่ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ได้กำหนดการประเมินผลของนักศึกษาด้วย แบบประเมินคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของนักศึกษาแบบ (ปว.1) แบบประเมินการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูของนักศึกษา(ปว.2) แบบประเมินสมรรถภาพการสอนของนักศึกษา(ปว.3) แบบประเมินแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา(ปว.4) และแบบประเมินรายงานผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (ปว.5) โดยการประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ การประเมินในช่วงเวลาที่ 1 เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและ การประเมินในช่วงเวลาที่ 2 เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในสถานศึกษา โดยอิงเกณฑ์ตามที่ระเบียบมหาวิทยาลัย กำหนด ในแบบประเมินและสรุปผลการประเมิน โดยผู้เรียน ต้องได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า C จึงจะถือว่า ผ่านการปฏิบัติการสอนในวิชานี้ ผลการเรียนต่ำกว่า C นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ และหากผลการประเมินต่ำกว่า C เป็นครั้งที่ 2 จะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา โดยแบ่งเกณฑ์การประเมินผล ดังตาราง 2-3 ดังนี้

ตารางที่ 2 – 3 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน เมื่อสิ้นสุดการนิเทศ

คะแนน	ผลการประเมิน	ความหมาย
80-100	A	ดีเยี่ยม
75-79	B+	ดีมาก
70-74	B	ดี
65-69	C+	ดีพอใช้
60-64	C	พอใช้
55 - 59	D+	ควรปรับปรุง (ตก)
50 - 54	D	ควรปรับปรุงมาก (ตก)
0 - 49	E	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (ตก)

2.2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.2.1 ความหมายของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีนักการศึกษาได้ให้คำนิยามที่ต่างกันอย่างหลากหลาย ความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ทั้งในด้านแนวคิด หลักการ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติไว้ในมุมมองที่ต่างกันในกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทยระยะ พ.ศ. 2544 -2553 ได้ให้คำนิยามว่า ชุมชนการเรียนรู้เป็นชุมชนที่สนับสนุนการสร้างความรู้ ถ่ายทอดความรู้ และใช้ความรู้ของชุมชน มีการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศที่สนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญาไทยเพื่อพัฒนาความรู้และภูมิปัญญาไทยอย่างเป็นระบบ(สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2545) สังคมแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยทุกคนมีความเข้าใจและยอมรับว่าการเรียนรู้มีความจำเป็น สำหรับชีวิตมนุษย์ทุกวัย การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษา แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ในที่ทำงาน ในสถานที่ ท้องเที่ยว ชุมชน และแหล่งกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด โบสถ์ มัสยิด สถานประกอบการ การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วหรือสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หอกระจายข่าว กิจกรรมในชุมชนจัดให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้อาจเป็นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน พระ/ผู้สอนศาสนา กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน หรือบุคคลทั่วไป ทุกคน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ได้ ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายได้แก่ ทุกคนในชุมชน กรรมการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมคิด ร่วม วางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น นำไปสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community based learning) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และ วิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของการศึกษาใน ระบบโรงเรียนนี้ กิจกรรมมีลักษณะเกี่ยวกับการให้บริการของชุมชนในรูปแบบเป็นแหล่งการเรียนรู้ สังคมศึกษา สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ในสถานที่ที่เป็น ชุมชน การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน การเรียนรู้โดยการทำโครงการ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นต้น (สนอง โลหิตวิเศษ, 2559)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (sharing) เชิงวิเคราะห์ วิพากษ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การสร้างร่วมมือในการทำงาน การให้ความช่วยเหลือ และการส่งเสริมให้เกิดความเจริญเติบโตในวิชาชีพ (Mitchell and Sackncy, 2000: Toole and Louis,2002) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายใน ทัศนะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน ดังนี้

Pedler, Burgoyne and Boydell (1997 อ้างถึงใน ปรัชญาดา เอี่ยมมาลีรัตน์, 2551) ได้ ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยภายในตัวของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างความสำเร็จให้องค์การโดย สรุปคุณลักษณะของพฤติกรรมการสร้างความสำเร็จให้องค์การไว้ 7 ประการ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการ แลกเปลี่ยนข้อมูลภายในองค์การ อันหมายถึงพฤติกรรมที่บุคคลแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของตน แลกเปลี่ยนกับผู้ร่วมงานคนอื่นโดยสามารถนำความคิดเห็นของผู้อื่นที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการ ปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน ซึ่งก็คือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั่นเอง

กระทรวงอุตสาหกรรม (2550) ให้ทรงตระหนักว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็น กระบวนการของการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันความรู้ที่แต่ละคนมีอยู่ ซึ่งความรู้เหล่านี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์โดยตรงและนามาถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องหนึ่งร่วมกันจากความเชื่อที่มีว่า เมื่อชุมชนใด ๆ เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพชุมชนนั้นก็จะมีลักษณะที่เป็นพลวัต (dynamic) มี ลักษณะของการพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีผลงานการพัฒนาชุมชนของตนเองที่ ขึ้นเรื่อง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีการสร้างนวัตกรรม (Innovation) มีการตกผลึกจน เกิดภูมิคุ้มกันของชุมชน

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม (2550) ให้ทรงตระหนักว่าสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการทางสังคมที่เกื้อหนุนส่งเสริมให้บุคคลหรือสมาชิกในชุมชนหรือสังคมเกิดการเรียนรู้โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกภาค ส่วนในสังคม ท าให้เกิดพลังสร้างสรรค์ และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเหมาะสมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

บุตรี ถิ่นกาญจน์ (2552) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ชุมชนนักปฏิบัติ เป็น กลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพผลที่ดียิ่งขึ้น ส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมาจาก คนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันซึ่งความไว้วางใจและความ เชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันจะเป็นสิ่งสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้ให้ความหมายของสังคมแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า สังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินกิจการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ หลายเรื่องพร้อม ๆ กันเกี่ยวกับการอนุรักษ์ บำรุง รักษา พัฒนา ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้เรียนรู้ด้วยวิธีการผ่านผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำให้สมาชิก สามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือใน การแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้น ๆ

วิจารณ์ พานิช (2556) มองในมุมเดียวกันว่า เป็นการรวมตัวของครู ซึ่งการรวมตัวดังกล่าว มีคุณค่าและมีนัยยะแสดงถึงการเป็นผู้นำ ร่วมกันของครู รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ประธาน” ในการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์และเรียนรู้ร่วมกัน และการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่าง สร้างสรรค์ การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเสมือนแรงผลักดัน โดยเกิดจากความต้องการและความสนใจของ สมาชิกในชุมชนเพื่อการเรียนรู้

และพัฒนาวิชาชีพ สู่มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก หรือเรียก อย่างมีคุณค่า ก็คือ การพัฒนาวิชาชีพ ให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์”

2.2.2 แนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นืออน พิณประดิษฐ์ และคณะ (2551) กล่าวว่า การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องดาเนิน โดยยึดหลักการที่ว่า การศึกษาและการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญต่อการแก้ปัญหาและการ พัฒนาการเรียนรู้ อัน จะส่งผลต่อการด ารงชีพและการปฏิบัติงานของบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ก าหนดมาตรฐานด้านการสร้างสังคม แห่งการ เรียนรู้ในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 2) การ ก้ากับติดตามและ ประเมินผล 3) การสนับสนุนผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องให้เกิดกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การสรุปลองค้ความรู้ที่จำเป็นและ 5) การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กัมพล ไชยพันธ์ (2554) ให้แนวทางในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า ควรมี การกำหนด นโยบายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ชัดเจน รมรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจ หา จุดเริ่มต้นในชุมชน จัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน สร้างความสนใจในวงกว้าง พัฒนาบุคลากรที่จะเป็น ผู้ดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการ จัดทำแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน วิเคราะห์ศักยภาพของหุ้นส่วน ดำเนินการตามแผนกิจกรรม ติดตามประเมินผล ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน สร้างเครือข่าย และหา มาตรการในการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ ครูอาจเรียนรู้ ร่วมกันใน กลุ่มสาระของตนเองในโรงเรียน หรือเรียนรู้กับเพื่อนครูต่างโรงเรียนก็ได้ โดยการสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้หรือ จับคู่บัดดี้เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีใจ จดจ่ออยู่ที่ Learning Outcome โดยหาทางส่งเสริมการวัด Learning Outcome เป็นระยะ ๆ สร้างเป้าหมายชื่นชมหรือเฉลิมฉลอง เมื่อโรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในแต่ละระยะ และ ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งแสวงหาทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อการสร้าง PLC ประสบความสำเร็จ

แสงหล้า เรืองพยัคฆ์ (2555) กล่าวว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ สามารถทำได้โดย 1) หน่วยงาน และชุมชนจะต้องมีการผสมความร่วมมือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความร่วมมือแบบ หุ้นส่วน และมีส่วนร่วม 2) สร้างโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ของบุคลากร 3) การส่งเสริมและการสร้าง กลไกเพื่อการเรียนรู้ 4) สร้าง และพัฒนาเครือข่าย ส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อการเรียนรู้ 5) พัฒนา ระบบการบริการความรู้ อย่างมี ประสิทธิภาพ 6) แสวงหาภาคีเครือข่าย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยการสำรวจ วิเคราะห์ และจำแนก ประเภทเครือข่ายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประสานความร่วมมือ เพื่อให้สามารถทำรอบและแผนงาน การจัด กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 7) การสร้าง แรงจูงใจด้วยการยกย่องและให้รางวัล

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2556) ให้ทรรศนะไว้ว่า ในการสร้างชุมชนแห่งวิชาชีพ ควรประกอบด้วย 1) การ จัดกิจกรรมที่จำเป็นต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยน ระหว่างกัน มีการ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มบุคคลมากขึ้น ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว 2) การสร้างค่านิยมและ บรรทัดฐานร่วมกัน เพื่อเป็น

แนวทางของการอยู่ร่วมกัน 3) ปรับโครงสร้างใหม่ ให้รองรับการเกิดชุมชน แห่งวิชาชีพพร้อมที่จะรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความ เป็นไปได้ ของชุมชนแห่งวิชาชีพที่จะเกิดในองค์กร และ 4) ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร (Professional Community Culture) เช่น ลดความเป็นองค์กรที่ยึด “วัฒนธรรมแบบข้าราชการ หรือ Bureaucratic Culture” ไปสู่ “วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการหรือ Collegial Culture” สร้างเสริมวัฒนธรรมแห่ง “ความไว้วางใจ(Trust) และความนับถือ (Respect)” ต่อกันใน มวลหมู่สมาชิกของชมรมแห่งวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมใช้ทักษะด้านการคิดและใช้สติปัญญาเป็นฐาน (A cognitive Skill Base) และการใช้สติปัญญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบวิชาชีพ บุคลากรจึงต้อง เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สร้างวัฒนธรรมการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ(Open to Innovation) โดยเฉพาะ องค์ความรู้ใหม่ (Knowledge Creation)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี